

Svatý týden - cesta s Kristem

Příloha Setkání 04/06

**Motto: Kristus vstal z mrtvých, už neumírá.
Aleluja!**

NEBOJTE SE!

Moc Kristova kříže a vzkříšení je větší než veškeré zlo, z něhož by člověk mohl a musel mít strach.

Nebojte se toho, co jste sami vytvořili, nebojte se ani všeho, co člověk vyrobil, čím je den ode dne více ohrožován! A konečně: nebojte se sami sebe!

Kristus po svém zmrtvýchvstání řekl svým apoštolům a ženám: „Nebojte se!“ Tato slova potřebujeme na začátku třetího tisíciletí možná více, než kdy jindy.

Je nutné, aby zesílila jistota, že existuje ten, kdo drží v rukou osudy tohoto pomíjivého světa, kdo má v rukou klíče od smrti a podsvětí, kdo je Alfou a Omegou.

A tento někdo je Lásky. Jen on se může plně zaručit za slova „Nebojte se!“

(Jan Pavel II.)

LITURGIE SVATÉHO TÝDNE

Svatý týden (nazývaný také Velký či Pašijový) je liturgickou připomínkou a oslavou nejvýznamnějších událostí dějin spásy: Kristovy zástupné smrti a jeho slavného zmrtvýchvstání. Je oslavou života, který vítězí nad smrtí: církev ho zasvětila Kristu, který byl poslušný až k smrti; svou smrtí smrt přemohl a svým vzkříšením obnovil život (Flp 2, 8; Žd 5, 8-9); a zdůrazňuje také jeho úzké spojení se svátostí křtu, ve kterém člověk umírá hříchu a spolu s Kristem vstává k novému životu (Řím 6, 3-5). Svátý týden, především jeho druhá část, velikonoční Triduum, je vrcholem liturgického roku, neboť zpřítomňuje události, jimiž se dovršila oslava Boha a vykopení člověka.

Svatý týden se skládá ze dvou částí. První část patří ještě do doby postní, začíná Květnou nedělí a končí na Zelený čtvrtek před mší svatou na památku Večeře Páně. Touto mší sv. začíná druhá část Svatého týdne: velikonoční Triduum (třídenní), které je samostatnou liturgickou dobou zasvěcenou památce Kristovy smrti a zmrtvýchvstání. Do Tridua patří Velký pátek, Bílá sobota a neděle Zmrtvýchvstání Páně. Ta je posledním dnem Tridua a zároveň prvním dnem doby velikonoční.

KVĚTNÁ (PAŠIJOVÁ) NEDĚLE

- zahajuje Svátý týden připomínkou Kristova slavného vjezdu do Jeruzaléma, kterým zároveň začalo Kristovo utrpení. Proto bývá označována také jako neděle o utrpení Páně. Při bohoslužbách se používá červená liturgická barva, symbol krve prolité za naše hříchy. Název „Květná“ je odvozen z obřadu žehnutí kvetoucích ratolestí; četba pašijí (část evangelia, ve kterém se popisuje umučení Páně) dala vznik názvu „Pašijová“.

Obřady Květné neděle začínají u vchodu do kostela (nebo na jiném vhodném místě) památkou vjezdu do Jeruzaléma. Ta se skládá z žehnutí ratolestí, četby evangelia o vjezdu do Jeruzaléma a z průvodu do kostela. Smyslem této

bohoslužby je oslava Krista Krále a vyjádření touhy i odhodlání věřících následovat Vykupitele celým svým životem. Po průvodu se slaví mše svatá, při které se čtou pašije. Spojení radostného průvodu s četbou o umučení Pána Ježíše dobře vystihuje dvojí aspekt velikonočního tajemství: utrpení a smrt a vítězné zmrtvýchvstání. Kristus není jen trpící či jen oslavený, Kristus je ukřižovaný, který vstal z mrtvých. Stejná dvojrozměrnost je typická také pro křesťanský život, který je následováním Krista na cestě utrpení a kříže a zároveň účastí na jeho zmrtvýchvstání.

V jeruzalémské církvi se průvod s palmami a olivovými ratolestmi konal již kolem roku 390, v západní církvi je znám od 7. století. Obřady bývaly dříve slavnostnější, s bohatou symbolikou, doprovázené četnými mimoliturgickými zvyky.

Liturgie pondělí, úterý a středy Svatého týdne je přípravou na blížící se události Tridua. Při mši svaté se postupně čtou tři Písne o Hospodinovu služebníkovi z knihy proroka Izaiáše, které bývají označovány za evangelium Starého zákona. Hospodinův služebník přinese na zemi právo, bude dán národům jako světlo, aby se spása rozšířila až do končin země. Bude snášet utrpení a rány, ale zůstane věrný (Iz 42, 1-7; 49, 1-6; 50, 4-9). Evangelia těchto dní ukazují Krista, který předpovídá svou smrt, a popisují Jidášovu zradu. Motivy utrpení, smrti a zrady se pravděpodobně promítly i do lidových názvů těchto dní: Modré pondělí, Šedivé úterý, Škaredá středa.

ZELENÝ ČTVRTEK

- je posledním dnem doby postní. Dopoledne se slaví Mše k svěcení olejů (Missa chrismatis), kterou slouží biskup se svými kněžími. Světí se při ní oleje používané k udílení svátostí a svátostin. Mše se účastní kněží z různých částí diecéze, aby se zdůraznila jednota diecézního kněžstva a společenství kněží s biskupem. Kněží při této mši veřejně obnovují své kněžské závazky.

Večerní mši na památku Večeře Páně začíná Velikonoční Triduum. Církev v této mši slaví ustanovení Nejsvětější svátosti; věřící se shromažďují k posvátné hostině, v níž se Boží Syn dal své církvi za oběť a za pokrm na znamení své lásky (srv. vstupní modlitba). Mše má slavnostní ráz, bílá barva mešních rouch vyjadřuje radost z ustanovení eucharistie, která je zdrojem milosti. Tato radost však nemůže být úplná, protože krátce po Poslední večeři začalo Kristovo utrpení. Církev se k němu připojuje modlitbami, postem a usebráním. Při Gloria naposledy zaznívají zvony a varhany, aby na znamení smutku umlkly až do Gloria velikonoční vigilie („Zvony odlétají do Říma.“) Místo vyzvánění se v tuto dobu používají dřevěné klepačky.

Po kázání se může konat obřad mytí nohou, známý již od 7. století. Kněz omývá nohy dvanácti mužům podle příkladu Pána Ježíše (Jan 13, 1-15) a připomíná tak věřícím Kristovu výzvu k pokoře a bratrské lásce.

Mše je zakončena modlitbou po přijímání, poté se koná slavnostní průvod, při kterém se Nejsvětější svátost přenáší do tzv. „Getsemanské zahrady“, na předem připravené místo mimo hlavní oltář. Po uložení Nejsvětější svátosti a po chvíli tiché adorace se obnažují oltáře, odnášejí se nebo zahalují kříže a z kropenek se

odstraňuje svěcená voda. Plátna z oltářů se původně odnášela po každé mši, později se tento zvyk vyhradil pouze pro Zelený čtvrtek a stal se symbolem obnažení Pána Ježíše před ukřižováním a jeho opuštěnosti na kříži. Zahalování křížů je pravděpodobně pozůstatek staré tradice zahalování oltářních obrazů na začátku postu, které bylo součástí společného pokání: věřící byli na zvýraznění pokání zbaveni pohledu na oltář. Odnesení či zahalení křížů můžeme chápat také jako odstranění symbolu naší spásy, z které se budeme opět plně radovat až při oslavě Kristova zmrtvýchvstání. Také kropenky se znovu naplní až při velikonoční vigílií vodou, která se svěťí při křestní bohoslužbě této vigílie. Naznačuje se tak souvislost křestní milosti a Kristovy oběti dovršené slavným zmrtvýchvstáním, oběti, jíž Kristus otevřel pramen živé vody tryskající do věčného života.

Po obřadech se koná tichá adorace připomínající Ježíšovu modlitbu v Getsemanské zahradě. Ježíš, smutný až k smrti, zkoušený úzkostí a očekáváním utrpení, prosí apoštoly: „Zůstaňte zde, bděte a modlete se.“ (srv. Mt 26, 30-41). Tato výzva se obrací ke všem věřícím: „Zůstaňte zde a modlete se, abyste nepřišli do pokušení.“ (tamtéž)

Původ označení „zelený“ není přesně znám. Může jít o vliv židovské velikonoční liturgie: v předvečer pesachu se podle Hospodinova nařízení (Ex 12,8) pojídají hořké byliny (většinou hlávkový salát nebo křen) na znamení otroctví a trpkého života v Egyptě. V křesťanské symbolice jde o otroctví hříchu, které bude zrušeno Kristovým utrpením (jež začíná právě v tento den) a smrtí. Název může také pocházet ze starokřesťanské tradice; v den památky Večeře Páně zachovávali křesťané přísný půst a jedli pouze zeleninu. Někteří se pak přiklání k vysvětlení, že jde o nesprávný překlad německého názvu „Gründonnerstag“, který pochází ze 13. století a je odvozen ze slovesa greinen = weinen (plakat, naříkat). Název připomíná, že v tento den byli veřejní hříšníci opět přijímáni do shromáždění věřících.

VELKÝ PÁTEK

- první den Tridua, je dnem hlubokého usebrání a smutku, ale zároveň naděje a očekávání zmrtvýchvstání. Církev prožívá utrpení a smrt svého Pána, neslaví se mše sv. a je uložen přísný půst. V odpoledních hodinách se koná Památka umučení Páně. Má tři části: bohoslužbu slova, uctívání kříže a svaté přijímání. Oltář je obnažený, bez kříže, bez svíců a bez pláten. Kněz obléká roucha červené liturgické barvy. Při bohoslužbě slova se čtou, případně zpívají pašije podle Jana; následují přímluvy – modlitby za všechny lidi, připomínající, že Pán Ježíš umřel za všechny. V druhé části věřící vzdají úctu kříži „neboť kříž přinesl radost celému světu“ (ze zpěvu k uctívání kříže) a Spasitel na něm svojí smrtí zlomil moc hříchu. K uctívání kříže se může zpívat starobylý zpěv pocházející ze 7. století, tzv. Výčitky umučeného Spasitele. Po modlitbě Páně se rozdává svaté přijímání, oltář se na tuto dobu pokryje plátnem.

Obřad uctívání kříže převzala západní církev z jeruzalémské liturgie v polovině 7. století, svaté přijímání bylo zavedeno v téže době po vzoru liturgie byzantské. Brzy však zaniklo, neboť podávání přijímání mimo mši sv. nebylo oblíbené a vynechání přijímání bylo chápáno jako součást velikonočního postu. Církev ho znovu zavedla v roce 1955.

Po skončení velkopátečních obřadů a na Bílou sobotu bdí církev na modlitbách u „Božího hrobu“. Ten se upravuje na vhodném místě v kostele mimo hlavní oltář, může se do něj položit obraz nebo socha Krista ležícího v hrobě. Symbolický hrob se začal zřizovat v 10. století, původně se do něho ukládal kříž, později socha nebo obraz Kristova mrtvého těla. O rozšíření tohoto zvyku se zasloužili hlavně jezuité.

BÍLÁ SOBOTA

- je druhým dnem velikonočního Tridua. Bývá označována jako „dies aliturgicus“ (den bez liturgie), neboť se nekoná žádné bohoslužebné shromáždění (vigílie patří již do neděle Zmrtvýchvstání Páně a nikoli do Bílé soboty). Je to den smutku, kdy církev bdí na modlitbách u Božího hrobu a rozjímá o jeho umučení a smrti. Spasitel odpočívá v hrobě a věřící čekají na jeho vzkříšení. Církev doporučuje (ale neukládá za povinnost) zachovat v tento den půst, jako součást přípravy na oslavu zmrtvýchvstání.

NEDĚLE ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ - BOŽÍ HOD VELIKONOČNÍ

Je vyvrcholením velikonočního Tridua a největším svátkem liturgického roku. Je posledním dnem Tridua a zároveň prvním dnem doby velikonoční. Liturgická oslava začíná již v předvečer velikonoční vigílií, „matkou všech posvátných liturgií“ (srv. Augustin, Sermo 219), kdy církev bdí, aby přivítala vzkříšeného Pána.

PRŮBĚH OBŘADŮ:

Slavnost světla: žehná se oheň, od něj se zapaluje velikonoční svíce (paškál), která se v průvodu vnáší do chrámu, od ní zapalují věřící své svíce. Jáhen zpívá starověký chvalozpěv (4. století) Exultet.

Bohoslužba slova: V textech biblických čtení (9) se znovu odvíjejí dějiny spásy, od stvoření až po Kristovo vzkříšení. Po posledním čtení ze Starého zákona se zpívá chvalozpěv Gloria, při kterém se rozezní zvony.

Křestní bohoslužba: Velikonoční vigílie je významným křestním termínem. Pokud se nekřtí, žehná se voda a věřící obnovují svůj křestní slib.

Eucharistická bohoslužba: jí celá slavnost vrcholí, zde, shromáždění kolem oltáře zpíváme: „Tvou smrt zvěstujeme, tvé vzkříšení vyznáváme!“

DOBA VELIKONOČNÍ

Padesát dní od neděle Zmrtvýchvstání Páně do neděle Seslání Ducha svatého se slaví radostným jástem jako jeden sváteční den, jako velká neděle.

Plodem Kristova velikonočního tajemství je dar Ducha svatého, který oživuje a tvoří nového člověka.

Neutuchající radost je vyjádřena zvláště zpěvem Aleluja, v prožívání křtu, eucharistie, smíření jako pramenů nového, vzkříšeného života a otevřenosti darům Ducha svatého.

Liturgické texty pro neděle i ferie (všední dny) nabízejí četbu ze Skutků apoštolů a Janova evangelia, ze kterého se čtou zvláště texty týkající se křtu a eucharistie.

VELIKONOČNÍ POŘAD BOHOSLUŽEB V DĚKANÁTU MÍSTEK L.P. 2006

Místo	<i>Květná NE</i> 09.04.	<i>Zelený ČT</i> 13.04.	<i>Velký PÁ</i> 14.04.	<i>Bílá SO</i> 15.04.	<i>Hod Boží</i> <i>Velikonoční</i> 16.04.	<i>Pondělí velikonoční</i> 17.04.
Bílá	10.00	-	-	-	10.00	10.00
Borová	08.45	19.00	19.00	19.00	08.45	08.45
Brušperk	09.30	18.00	18.00	20.00	09.30	09.30
Čeladná	08.00	18.00	18.00	19.00	08.00	08.00
Fryčovice	08.00	16.30	-	-	08.00	08.00
Frýdlant n/O.	07.00; 10.00	18.00	18.00	21.00	07.00; 10.00	-
Hájov	10.30	15.00	-	-	10.30	10.30
Hodoňovice	10.00	-	-	-	10.00	10.00
Hukvaldy	09.00	16.30	16.30	18.00	09.00	09.00
Chlebovice	09.00	18.00	18.00	19.00	09.30	09.00
Kozlovice	07.30; 10.30	18.00	18.00	21.00	07.30 10.30	07.30
Kunčice p. O.	09.30	18.00	18.00	18.00	09.30	09.30
Kunčice p. O. - ruský	10.45	-	-	-	10.45	10.45
Lhotka	09.00	-	-	-	09.00	09.00
Lysůvky	07.30	-	-	-	07.30	07.30
Metylovice	10.00	18.00	18.00	20.00	10.00	10.00

VELIKONOČNÍ POŘAD BOHOSLUŽEB V DĚKANÁTU MÍSTEK L.P. 2006

Místo	<i>Květná NE</i> 09.04.	<i>Zelený ČT</i> 13.04.	<i>Velký PÁ</i> 14.04.	<i>Bílá SO</i> 15.04.	<i>Hod Boží</i> <i>Velikonoční</i> 16.04.	<i>Pondělí velikonoční</i> 17.04.
Bílá	10.00	-	-	-	10.00	10.00
Borová	08.45	19.00	19.00	19.00	08.45	08.45
Brušperk	09.30	18.00	18.00	20.00	09.30	09.30
Čeladná	08.00	18.00	18.00	19.00	08.00	08.00
Fryčovice	08.00	16.30	-	-	08.00	08.00
Frýdlant n/O.	07.00; 10.00	18.00	18.00	21.00	07.00; 10.00	-
Hájov	10.30	15.00	-	-	10.30	10.30
Hodoňovice	10.00	-	-	-	10.00	10.00
Hukvaldy	09.00	16.30	16.30	18.00	09.00	09.00
Chlebovice	09.00	18.00	18.00	19.00	09.30	09.00
Kozlovice	07.30; 10.30	18.00	18.00	21.00	07.30 10.30	07.30
Kunčice p. O.	09.30	18.00	18.00	18.00	09.30	09.30
Kunčice p. O. - ruský	10.45	-	-	-	10.45	10.45
Lhotka	09.00	-	-	-	09.00	09.00
Lysůvky	07.30	-	-	-	07.30	07.30
Metylovice	10.00	18.00	18.00	20.00	10.00	10.00

Místo	<i>Květná NE</i> 09.04.	<i>Zelený ČT</i> 13.04.	<i>Velký PÁ</i> 14.04.	<i>Bílá SO</i> 15.04.	<i>Hod Boží</i> <i>Velikonoční</i> 16.04.	<i>Pondělí velikonoční</i> 17.04.
Místek – FK	08.00; 09.30; 18.00	18.00	17.00	20.00	08.00; 09.30; 18.00	08.00; 09.30; 18.00
Místek – SVJ	-	-	-	-	-	-
Místek – VSV	11.00 ŘK	-	16.00 ŘK	-	11.00 ŘK	-
Ostravice	08.00	18.00	17.00	19.00	08.00	08.00
Palkovice	08.45	16.30	16.30	18.00	08.45	08.45
Paskov	09.00	17.00	17.00	18.00	09.00	09.00
Pržno	-	-	-	-	10.30	-
Rychaltice	07.30	18.00	18.00	20.00	07.30	07.30
Stará Ves n/Ondřejníci	10.30	18.00	18.00	21.00	10.30	08.00
Staré Hamry	11.00	-	-	-	11.00	11.00
Staříč	07.30	16.30	18.00	16.30	07.30	07.30
Sviadnov	09.00	-	-	-	09.00	09.00
DD -Frýdlant n/O.	-	-	-	-	09.00	-
DD - Místek	-	-	-	-	10.45	-

Poznámky: **DD** – v domově důchodců; **NP** – nedělní platnost; **ŘK** –Řeckokatolická svatá liturgie.

Místo	<i>Květná NE</i> 09.04.	<i>Zelený ČT</i> 13.04.	<i>Velký PÁ</i> 14.04.	<i>Bílá SO</i> 15.04.	<i>Hod Boží</i> <i>Velikonoční</i> 16.04.	<i>Pondělí velikonoční</i> 17.04.
Místek – FK	08.00; 09.30; 18.00	18.00	17.00	20.00	08.00; 09.30; 18.00	08.00; 09.30; 18.00
Místek – SVJ	-	-	-	-	-	-
Místek – VSV	11.00 ŘK	-	16.00 ŘK	-	11.00 ŘK	-
Ostravice	08.00	18.00	17.00	19.00	08.00	08.00
Palkovice	08.45	16.30	16.30	18.00	08.45	08.45
Paskov	09.00	17.00	17.00	18.00	09.00	09.00
Pržno	-	-	-	-	10.30	-
Rychaltice	07.30	18.00	18.00	20.00	07.30	07.30
Stará Ves n/Ondřejníci	10.30	18.00	18.00	21.00	10.30	08.00
Staré Hamry	11.00	-	-	-	11.00	11.00
Staříč	07.30	16.30	18.00	16.30	07.30	07.30
Sviadnov	09.00	-	-	-	09.00	09.00
DD -Frýdlant n/O.	-	-	-	-	09.00	-
DD - Místek	-	-	-	-	10.45	-

Poznámky: **DD** – v domově důchodců; **NP** – nedělní platnost; **ŘK** –Řeckokatolická svatá liturgie.